

SBURĂTORUL

REVISTĂ=LITERARĂ=SI=ARTISTICĂ

IN ACEST NUMĂR:

<i>E. Lovinescu</i>	Maiorul Gheorghe Brăescu (II)
<i>Al. T. Stamatiad</i>	Poema Primăverii
<i>Alecsandrina Scurtu</i>	Cântă ciopotele
<i>V. Al. Jean</i>	LACRIMA, (Comedie într'un act)
<i>Virgiliu Moscovici</i>	Salmoneu
<i>Ion Sân-Giorgiu</i>	{ Tăcere
	{ Rugă

BIBLIOTECA Cluj
Nr. 652 1021

CRONICI: *L. Rebreanu*: Domnișoara din Str. Neptun. — *Mihail Iorgulescu*: Teatrul Regina Maria, UMBRA, de *Dario Nicodemi*. — *L. Rebreanu*: Teatrul Național, Domnișoara Iulia; ELECTRA.—TABLA DE MATERIE,

=APARE=SĂMBĂTA=

A APARUT DE

E. Lovinescu

CRITICE

Vol. V.

L. Rebreanu, Dilliu Zamfirescu, T. Maiorescu, Elena Farago, Marie Chendi, G. Rotică, I. C. Vissarion, Costache Negruzzi, Carmen Sylva, Ion Agârbiceanu.

Note asupra lui Shakespeare, Eschul, Euripide, Ibsen etc.

Ed. Viața Românească

Prețul lei 14

SBURATORUL

REVISTA SĂPTĂMÂNALĂ LITERARĂ, ARTISTICĂ ȘI CULTURALĂ

COLABORATORI:

F. Aderca, Gh. Brăescu, Ion Buzdugan, Luca Ion Caragiale, Al. Cazaban, S. Cain, Gh. Cornea, Maria Cuntan, Ludovic Dăuș, N. Davidescu, V. Demetrius, A. Domlaic, Alexis V. Draculea, Victor Effimiu, Elena Farago, Ion Sân-Giorgiu, Ion Al. George, Otilia Ghibu, I. Gorun, G. Gregorian, M. Iorgulescu, Ignotus, D. Iov, E. Lovinescu, W. Lungeanu, N. Mihăescu-Nigrim, Virgilii Moscovici, A. Moșolu, Constanța Marino-Moșcu, A. Măndru, Liviu Marian, Claudia Miștan, Cornelia Moldovanu, G. Murnu, D. Nanu, C. Nariș, Ramiro Ortiz, Maria Pamfile, Hortensia Papadut-Bengescu, M. Pașcanu, I. Peltz, Ion Pillat, Al. Popescu-Telega, Dragoș Protopopescu, I. Petrovici, Al. Rally, L. Rebreanu, Eugen Reigis, Marcel N. Romanescu, G. Rotică, Al. Terziman, H. Sanfievici, Alexandrina Scurtu, F. Șirato, G. Silviu, Barbu Solacoiu, Al. T. Stamațiad, G. Stratilat, Caton Theodorian, A. Toma, Ada Umbră, T. Vianu, I. C. Vissarion.

ABONAMENTE:

UN AN LEI 50 = ȘASE LUNI LEI 30

Pentru însoțitori, preoți și studenți

UN AN LEI 40

PREȚUL UNUI EXEMPLAR 1 LEU

SBURATORUL se găsește de vânzare la toate librăriile și chioșcurile de ziare din România Mare

Abonamentele se primesc la *Librăria Alcalay & Co.* și la administrația revistei.

Administrația: Strada Sărindar No. 14

— BUCUREȘTI —

Manuscrisele, corespondența și schimbul se vor trimite pe adresa d-lui E. Lovinescu, Câmpineanu, 40

SBURĂTORUL

REVISTA LITERARĂ, ARTISTICĂ ȘI CULTURALĂ

Director : E. LOVINESCU

MAIORUL GHEORGHE BRĂESCU

II

Schițele Maiorului Brăescu ridică planul topografic al armatei române într'o epocă de tranziție. Epocile de tranziție sunt cele mai vulnerabile. Satira lui Alecsandri, insuficientă de altfel, fixează momentul cultural al bonjurismului; cu mijloace reduse de expresie, ne zugrăvește deformarea ideilor liberale din apus în pașoptismul nostru național; satira lui Caragiale surprinde, în trăsături mai incisive, inadaptarea empirismului nostru politic tradițional la niște forme de tăetură occidentală mult mai largi. Inadaptarea este în genere unul din izvoarele răsului. Nepotrivirea dintre vorbă și acțiune produce o situație comică. Alcest vrea să trăiască în saloane și să rămână totodată sincer; nu e de fapt decât un inadaptat; natura lui se luptă neîntrerupt cu bunele intenții; de aici scena nemuritoare a sonetului lui Oronte.

Din inadaptarea mult mai generală a unor forme înaintate la o realitate sufletească primitivă iese nu numai satira lui Alecsandri și a lui Caragiale ci și satira Maiorului Brăescu; circumscrisă la armată, din culturală și politică ea devine militară. Momentul ales nu e momentul inițial ce a prezidat la creația rudimentarului și grotescului Moș-Teacă, idol grosolan schițat într'un material prea moale; el e momentul de tranziție dela o epocă haotică la o formă mai civilizată; momentul reformelor neasimilate încă — în care satira fixează caracterele hibride ale unei duble deveniri nesincronizate: devenirea spiritului mult mai lentă de cât devenirea materiei plastice.

Tabloul, zugrăvit de Maiorul Brăescu atât de amănunțit și de incisiv, se poate reduce ușor la o schemă expresivă. Reformele au rămas încă ineficace; nu s'au scoborât din abstracția legiterării la realitatea sufletelor. Ele n'au dat armatei decât o serie de principii și de reglemente acceptate în litera și nu în spiritul lor. De aici automatismul mișcărilor ce nu corespund necesităților sufletești; de aici

comicul puternic ieșit din simpla prezentare a contrastului Aparatul funcționează în vid; huruie mașinile fără să mace ceva. Viața e pur mecanică. Indărățul gesturilor rigide și automate nu e un *spiritus rector*, nu e nici chiar o conștiință umană.

Celula vieții militare e regimentul iar axa în jurul căreia gravitează e colonelul. Satira Maiorului Brăescu e pe cale de a ne crea figura colonelului acestei epoce de tranziție. Nu are nici o legătură cu Moș Teacă; nu e împins nici la caricatură, nici la potențe simbolice; nu e construit din fantezie ci prin observație riguroasă. Colonelul e militarul de modă veche, terorizat totuși de metodele noi, de spiritul reformator ce s'a abătut și asupra armatei ca asupra tuturor ramurilor vieții noastre publice. Dintr'un om lăsat în voia naturii lui reale, devine un fel de automat cu mișcări ordonate de principii străine și neasimilate. Se crede un reformator, deși n'a înțeles nimic din spiritul nou; acțiunea lui se reduce deci la parada unor gesturi inutile și comice prin lipsa lor de conținut. De aici acea admirabilă serie de schițe: *Metoda nouă*, *Legea progresului*, *Punerea la punct*, *A căzut Turtucaia!* în care scriitorul surprinde dispropoția dintre efort și rezultat, dintre formă și fond, cu o precizie și totuși și cu o discreție de ton unice. Reformismul e numai o pojghiță superficială; în dosul ei stă însă omul vechiu, cu instinctele lui brutale, cu metodele lui tradiționale. Iată câte-va exemple. Văzându-se învins în lupta ce se încinge în jurul superiorității „pasului prusian“ colonelul se repede la caporal ca o fiară și „îl umple de sânge, lovind cu pumnii pe bietul om, care sta în poziție nemîșcat, cu mâinile la vipușcă. așa cum îl învățase la batalion sublocotenentul Bujor Marin“.

Impresionat de „metoda nouă“ a căpitanului Massacrier; care duce la tragere pe recrut a treia zi după sosirea lui la cazarmă, colonelul convoacă pe ofițeri, ținându-le o cuvântare energică. „Citiți, luminați-vă, puneți-vă la curent cu civilizația, pentru Dumnezeu. În timp ce d-tră vă bateți de muscă, în alte armate se lucrează mereu, se descopăr noi metode de pregătire a recrutului. Ei bine, domnilor, s'o rupem cu trecutul și să intrăm pe calea judecății, a luminei, a adevărului. V'am adunat ca să facem împreună o ședință practică, urmând metoda *chicheroniană* a căpitanului Marcassier“.

Scena în care colonelul aplică metoda *chicheroniană* a căpitanului *Massacchié* asupra celui mai prost soldat din companie, Ion din Băilești, e de înaltă comedie: metoda „*chicheroniană*“ a colonelului se lovește de inerția soldatului. Uitând atunci de orice metodă, colonelul se repede furios la soldat „și cu câte-va palme fulgerătoare, brăzdă figura de

ceară a voinicului cu urmele unor mâni inconștiente. Pentru cei rămași cu frunțile plecate, metoda lui Marcassier nu era nouă“.

Reformele sunt deci reduse la simple forme îndărătul cărora stau imutabil spiritul vechiu și metodele primitive. Armata nouă nu e decât o vastă și impunătoare fațadă; numai aparențe și gesturi automate. Totul se îmbină în vederea efectului. Inspecția generalului e momentul suprem spre care se încordează toată atenția regimentului; forțe uriașe se desfășoară pentru a surprinde vigilența generalului, trecându-i-se pe sub ochi o serie de simulacre: farmacii ce nu servesc la nimic, „echipe speciale“ care dispar odată cu sfârșirea inspecției, efecte militare scoase din remiză numai la zilele solemne. Ofițerii nu se gândesc decât la „memoriu“ și la carieră. Tabloul „carierii“ zugrăvit de Maiorul Brăescu e magistral. Prin acumulare de amănunte caracteristice ne reconstitue viața de cazarmă, adulația din jurul colonelului omnipotent, emulația de a se distinge, aprobând, exagerând, captându-i bună-voința prin servicii mărunte, dovedind aptitudini speciale pentru gospodăria regimentului, luând aere de reformator în aranjarea unor butoaie de varză sau a unor straturi de ceapă. Din căpitanul Drăgoi, scriitorul a creat o figură reprezentativă, iar din avansarea lui un simbol al carierei militare.

Îndărătul ofițerului inferior docil, slugarnic chiar, aștințit numai la înaintare, și a colonelului mărginit, tipic și totuși cu pretenții de inovator, îndărătul vieții de mică garnizoană“, cu intrigi mărunte, cu baluri militare, cu certuri între cluburi rivale, cu emoția inspecțiilor, îndărătul acestei lumi în care masca ascunde realitatea—scriitorul a observat și pe soldatul român. Psihologia lui e schițată în linii sumare dar sigure. Metodelor noi el le prezintă un suflet simplu și opac, iar sălbătăciei gradaților le opune dintr'un fel de viclenie primitivă o prostie incurabilă. Obținând gloria de a fi cel mai prost din compania lui, soldatul Bolocan își pregătește un trai la adăpostul oricăror experimente. Schițele în care e prinsă psihologia soldatului, în acțiunea lui defensivă împotriva superiorilor, sunt de o vioiciune de dialog unică în literatura noastră.

Prin observația precisă, incisivă care surprinde inadaptarea fondului la formă, prin caracterul obiectiv și epic al satirii, prin siguranța și sobrietatea tonului, prin naturaleta neegalată a dialogului, literatura română a câștigat în Maiorul Brăescu un mare scriitor satiric.

Poema Primăverii

D-lui Duiliu Zamfirescu

Oh! iarăși primăvara!

Dar unde ni sunt frații—

Inalți, frumoși, puternici ca brazii de pe munte—
Prea scumpii frați de arme, nepăsători de moarte,
Cu căre-odinioară, în zorii tinereții,
Ne-am avântat în luptă
Și-am înfruntat furtuna și valurile vieții!

Oh! iarăși primăvara!

Dar unde e fiorul iubirii de-altădată

Ce preschimba cuvântul în fagure de miere

Și ochii 'n nestemate,—

Dând brațului putere să spargă porți de-aramă,

Iar sufletului sborul de aripi larg deschise

Spre țărături depărtate, întrevăzute 'n vise!

Oh! iarăși primăvara!

Dar unde e avântul din anii tinereții,

Divina poezie,

Când fiecare clipă era o cucărire,

Era o frenezie,—

Când visul sfânt de artă te 'ncununa cu lauri

Și-ți arunca pe umeri o mantie de aur!

Oh! iarăși primăvara!

Dar unde e credința ce-ți da puteri de-arhanghel

Să 'nfrunți destinul crâncen cu zâmbetul pe buze,

Să treci peste dezastre,—

Și-ți preschimba ființa

Intr'o grădină plină de cântece și roze

Sub ceruri nesfârșite și pururea albastre!

Când oare va renaște, în sufletele noastre,

O nouă primăvară cu zări nălucitoare!

AL. T. STAMATIAD

Cântă clopotele

Cântă clopotele-a sărbătoare
În cetatea gândurilor mele ;
Clopote de doruri purtătoare
Taie cerul în jocuri de dantele.

Sborul lor în fâlfâiri se 'ntinde,
Scântelirea, par'că, le îmbracă
Și nemărginirea, iat'o, prinde
Loc în spre albastru să le facă..

Cavaleri cu fețele 'năsprite,
Doamne care țin un șoim pe deget,
Popi cu creștete blagoslovite
Purtători de rugă fără preget,

Pelerini, oștire, burghezime,
Trubaduri cu lirele în mână,
Servi desculți privind printre mulțime,
Hoți cătând o pungă la 'ndemână.

Toți ascultă... simt că li se frânge
Trupul lor în freamăte de viață
Cu o descleștare îndrăzneată
Când un clopot spune, râde, plânge.

Mână, frunte, inimă, privire,
Sete, foame, un sărut, o zare,
Iată-le plecate 'n cucerire
Să-și trezească drumul lor cel mare...

Și mă uit, cetatea se frământă,
Tot coprinsul ei se 'nfioară ;
Dangăt lin din sufletul meu cântă,
Carnea mea, în sărbătoare, sboară...

ALEXANDRINA SCURTU

LACRIMA

— COMEDIE INTR'UN ACT —

SCENA VI.

- Tudorică.** Vezi d-ta... Șampania ! are un efect asupra memoriei ! Uite ! (dă cu pumnul în masă triumfător) Mai era una !!!
- Lelia.** Mai era ! Anicuța Smadu.—O fostă prietenă a mea.
- Tudorică.** Una grăsuță... Voinică... blondă, plină de ondulații. Un fel de vals vienez !
- Lelia.** S'o vezi acum, n'ai mai recunoaște-o !
- Tudorică.** De ce ?
- Lelia.** A slăbit... s'a ofilit și a îmbătrânit în câțiva ani... de spaimă ! Mizeria ! Cocaina !
- Tudorică.** Ce face ?
- Lelia.** Cerșește... așa... prin restaurante... Pe la cunoscuți ei...
- Tudorică.** Și ea era tot pentru Vasiliu ! Martoră !
- Lelia.** Cred și Ceu ! Dacă n'ar fi fost pentru el... n'ar mai fi dreptate în cer și pe pământ !
- Tudorică.** De ce, de ce aceste cuvinte mari, solemne, misterioase ? Spune repede !
- Lelia.** Ea l'a răpus !
- Tudorică.** A fost în stare... grăsuța ?
- Lelia.** O ! cum nu ! N'ai cunoscut-o pe atunci ?.. Mai de aproape ?..
- Tudorică.** Nu ! am scăpat !
- Lelia.** Șerban ajunsese o simplă jucărie... o păpușe în mâna ei. Făcea din el, ce vroia. Și ce băiat cum se cade ! Ți-l mai aduci aminte ?
- Tudorică.** Vag... Nebulos... ca printr'o ceață. Imi aduc aminte că a plâns mult. I-am și spus : „D-le, ești o cârpă. Un bărbat și în nenorocire trebuie să fie bărbat. Fii demn” Era cam slăbuț săracu... nervos... o figură amărată...
- Lelia.** Oh ! nu l'ai văzut când a eștit din Văcărești ? Era o umbră. Fie, că l'ai frecat atunci... ca la inchiziție !.. Ce dracu aveai cu el ?
- Tudorică.** Mă enervase, dragă... prins cu mâța în sac... tăgăduia cu o încăpățănare fantastică. Vinovat din tălpi până'n creștet. (râzând zgomotos) Cine ? Vasiliu vinovat ? Oh ! Așa ai crezut ? Deșteptule !!
- Tudorică.** ...de vreme ce falsificase el polițele...
- Lelia.** Vasiliu ? Cum le ai falsificat tu, așa le-a falsificat el. Toarnă-te rog ! Uf ! M'am încălzit. (Enescu cade pe gânduri impresionat de aceste cuvinte) Uf ! Unde te uiți, dragă ?

Tudorică. (*tresărind*) Eu ?

Lelia. Se isprăvește șampania.

Tudorică. Mai e o baterie !

Lelia. La ce te gândești, domnule ?

Tudorică. Caut să-mi aduc aminte... polița falsă n'a căzut din lună...
A încasat-o el ! Șerban Vasiliu !

Lelia. Da... dar falsul îl făcuse ea... Anicuța Smadu.

Tudorică. Cum ?

Lelia. Foarte simplu ! Cum se falsifică de obicei. Vasiliu vinovat ?
(*râde cu poftă*) Ce ți-e și cu oameni aștia mari ! Trebuie să te închini și să taci ! Mă rog.. (*declamând*) D-l Prim
Procuror !!!

Tudorică. Și... ce ți se pare de răs în cazul ăsta ?

Lelia. Nimic!.. Așa vin lucrurile... că trebuie să răs.

Tudorică. Nu cumva... ți-ai pus în gând... să petreci... pe socoteala
subsemnatului ?

Lelia. (*stăpânindu-și cu greutate râsul*) Nu ! Serios nu ! Ah ! Era
teribilă Anicuța ! noi îi ziceam vrăjitoarea ! Cât de supărat
să fi fost Șerban, îl da gata cu o singură mișcare !

Tudorică. Cum ?

Lelia. (repetând jocul cu Enescu) Uite așa ! Ii lua în mâini, îl
sărută lung... lung și-i zicea : „Prostule ! Țu nu vezi că
mi ești drag ? Prostule“ și ca să-l prindă mai sigur fredona !

Tudorică. Fredona ?

Lelia. Mă ! Ce voce !.. Plină ! Plină de patimă ! Și-i cânta numai
cântece de lume.

Tudorică. Și cade un om așa... dintr'un cântec ?

Lelia. Oho ! De câte ori !.. Depinde de voce !! Să-ți fi zis eu odată.
Oh ! Și eu cânt frumos !.. „Iubirea mea e numai scrum“

Tudorică. (*distrat*)—Da ?

Lelia. —Dar nu-ți cânt aici. La mine acasă... cu acompaniament
de pian. (*reluând*) În fond Anicuța n'avea inima rea... dar era
cheltuitoare.—Bani și iar bani ! După ce au cheltuit tot ce
aveau, el a intrat funcționar la societatea... Doamne ! Cum
îi zice ?..

Tudorică. Lasă numele... E indiferent...

Lelia. Acolo s'a întâmplat nenorocirea. Directorul ca să-i ajute
i-a girat odată pentru 1000 lei. Când a scos polița din
Bancă, Anicuța a întins-o pe geam, și a tras o imitație de
iscălitură pentru zece mii lei... dar ce imitație ! Știi... ca
pe sticlă...

Tudorică. (*încordat*) Și Vasiliu n'a știut nimic... nimic ?

Lelia. Nici nu visa !! L'a luat repede, repede, i-a spus câte 'n
lună și'n stele, l'a convins că Directorul e băiat bun și
ține la ei... în fine până au ridicat banii. Șerban bănuia
altceva. Era gelos. Când s'a dus să mulțumească Directoru-
lui, ăla s'a uitat la el ca la un nebun, l'a tratat de escroc
și l'a dat afară.

Tudorică. Faci și acum pe martora în apărare ?

- Lelia.** Nu dragă! Exact! Ți aduci aminte când ți-am spus atunci: Domnule Prim procuror, dă-mi crucea să jur că omul ăsta e nevinovat. Prin câte a trecut nenorocitul ăla de Vasiliu, vai de steaua lui! Pe atunci eram în fiecare zi la ei cu Răduleanu care-l iubea foarte mult. Eram curioasă să văd sfârșitul, mai cu seamă că Directorul îl amenințase că dacă nu achită la scadență îl dă pe mâna parchetului. Cele trei luni până la scadență slăbise săracu ca din tifos... și de ea nu se deslîpea... Anuțo! ce ne facem Anuțo!.. S'a dus el pe la rude... pe la prieteni, s'a rugat, i-a implorat, dar cine avea zece mii de lei de pierdut. In fine... la scadență, știi, ce s'a întâmplat. Uf! Mi-e cald! Așa a fost! Nu zici mersi? Mă lași să vorbesc așa... Pe gratis? Ce sunt eu?
- Tudorică.** (*nervos*) Ascultă Lello! Uită-te drept în ochii mei!
- Lelia.** Mă uit!

SCENA VII.

(*intră Anicuța Smadu; figură ștearsă, ofilită de nopți albe. Imbrăcată ca de împrumut. Pare îmbătrânită înainte de vreme și abrutizată. Vorbește umil.*)

- Anicuța.** Bonsoir! Mamă dragă... Mi-a spus Mihalidi că ești aici... și n'am vrut să plec, fără să te văd.
- Lelia.** (*impresionată*) Ah! Doamne, doamne! să mă fi încercat 1000 de ani... și nu se potrivea astfel.
- Tudorică.** Cine e?
- Lelia.** (*incet*) Ea!!! N'o mai recunoști?
- Tudorică.** Cu neputință!
- Lelia.** Ea e!!!
- Anicuța.** (*cu un răs prostesc..*) Te cunosc! Ne-am avut bine odată... Ai fost pe la mine?
- Lelia;** Nu-l cunoști, Anicuțo... Nu-l cunoști! Nu v'ați avut bine niciodată... D-l e din provincie. Dela Constanța
- Anicuța.** Așa?... Mamă dragă... Vroiam să te rog... să nu mă lași... că sunt pe dric...
- Lelia;** Știi... Să-ți dau un pol! Uite doi! Iar n'ai sfanți?
- Anicuța.** Iar!
(*gustând dintr'un pahar*) Bună șampanie... Mumm!!!
(*oftând*) Ca pe vremea mea!!!
- Lelia.** Oh. Ai fost teribilă... Zi... mai bine, că pe vremea lui Șerban!
- Anicuța.** Adevărat!!!
- Lelia.** Știi că azi m-am gândit toată ziua la el...
- Anicuța.** (*indiferentă*) Ei!? Tu? De ce?
- Lelia.** Uite așa! Imi ziceam că dacă n'ar fi fost blestemata aia de poliță pe care ai falsificat o tu.. știi? chestia cu geamul...
- Anicuța.** Ei!?
- Lelia.** ...tu ai fi avut și astăzi rostul tău pe lume.

- Auicuța.** (*ridică din umeri*) Polița falsă?.. Dacă n'a fost nimeni să-l ajute... ce stric eu? Neam prost!.. Cum se ducea la unul... îi închidea ușa!!! Neam de cojocari! Ei!! Treba lor!! Eu le-am spus că infundă pușcăria!!
- Lelia.** Dar ai tras și tu o spaimă atunci.
- Anicuța.** Cum dracu!... Dacă nu mă scapă el! Ei! Vezi D-le! La Plătărești! Voi ați mâncat?
- Lelia.** Da! Da!
- Anicuța.** Pe mișe... Știi? (*arătând stomahul*) Mă tae!
- Lelia.** (*îi dă iar bani*) Uite! Și pentru masă!
- Anicuța.** Mersi. (*trivială*) Da unde l-ai cules pe ăsta? E nostim!
- Lelia.** Vai! Anicuțo! Așa vorbești? Nu-ți e rușine?
- Anicuța.** Eh! Lasă că nu se supără Fantele. (*privindu-l lung*) Frumosule! Te-aș ruga și pe tine!
- Tudorică.** (*scoate o hârtie de 20 lei și i-o dă.*) Poffim!
- Anicuța.** Mersi! (*sărută pe Lelia și se îndreaptă spre ușă*).
- Lelia.** Ai luat polii și pleci, ce-ți mai pasă!
- Anicuța.** (*cu un râs de cretină*) E târziu!.. mă duc să mănânc. (*cu o pronunțare de mahala*) Bon soir à tout le monde!

SCENA VIII.

(*Toate personagiile din scena I într'un sgomot mare, cântând, râzând, și chiuind*)

- Tudorică.** Ei! Ce sunt nebuniile astea?
- Lelia.** Lăsați-ne în pace!
- Teodorescu.** Cum? Vă deranjăm? Serios?
- Un invitat.** Te-am deranjat, baroane?
- Tudorică.** Să vă ia dracu... îmi povestea tocmai ceva important... foarte important...
- Teodorescu.** Oh! dar atunci e consultație... în toată puterea cuvântului... Hai... s'o ștergem...
- Tudorică.** Ce? Voi plecați?..
- Teodorescu.** Ia uite și pe Anicuța... A venit pe aici... cu maslu... Ai strâns ceva?
- Anicuța.** Maslu? (*iesind*) Idiotule!
- Un invitat.** Cum frate? Nu vă mișcați? Rămâneți aici?
- Tudorică.** Incotro?
- Lelia.** La tine?
- Teodorescu.** Aș! La Ploești...
- Tudorică.** Ce ai înebunit?..
- Un invitat.** (*bate din palme*) N'am spus eu?.. O să rămâe paf. Aștia nu știu să trăiască, d le.
- Tudorică.** La ora asta? Pe întuneric? Ați căpiat?
- Teodorescu.** Ai văzut farurile... de la autorul lui Nicu? Fac lumină ca ziua!.. Luăm și șampanie cu noi... o ladă!
- Tudorică.** O să vă văd la morga! Hal de Ploești?.. Apă rece... Duș!!
- II invitat.** Voi mergeți... ori nu mergeți?

Lelia. Nu! Nu!.. Cărați-vă! Duceți-vă... de vă culcați.
O Doamnă. Hai dragă! Hai dragă! Aici e consultație... birou de
 avocatură... Nu... vezi ce capete au?.. En avant! Marche!
 (pleacă cu toți cântând și șipând ca nebunii)
Un invitat. (sughite) Nu v'am spus eu?.. Sânt paf! paf!

SCENA IX.

Lelia. Iți place? Ai văzut? Destinul! Spune zău, dacă nu petreoi
 în seara asta!

Tudorică. (furios) D-tale ți se pare că-i petrecere?

Lelia. (mirată) Ce ți-e?

Tudorică. Imi este... mi-este că mă scoți din fire cu calmul d-tale.
 Mi le spui așa... par'că n'ai simți nimic!

Lelia. Ce vrei să simt? Nu te 'nșeleg!

Tudorică. (enervat) Ce? Ce? Tot ce s'a petrecut—tot ce mi-ai spus—
 nu te sgudue? Nu?.. Rămâi așa—de piatră?

Lelia. Dar nu l'am arestat eu, dragă...

Tudorică. Ai dreptate. Iartă-mă... și nu băga de seamă! Nu mă
 cunoști încă!! Sunt o fire impresionabilă... Uite așa. Sunt
 turburat.. Mult.. Nici nu poți să-ți închipui.

Lelia. Prea era căzut! O femeiușcă! Zău așa! Trebuia s'o dea
 pe față! Cum a trecut el pragul pușcării eu nu pricep...
 Trebuia s'o spue.

Tudorică. (desbătut și plin de mâhnire) Ah! Nu! Te rog... Numai
 arunca vina pe el!.. Asta trebuia s'o fac eu ca magis-
 trat, nu el! Atât de ticălos nu sunt ca să fug de răs-
 punderere. E sigur! Vinovat sunt eu! Parc'ă l'aud vorbind...
 de pasiune, de rătăcire... de o femeie pe care voia s'o acopere,
 oricare ar fi primejdia! (deprimat) Ah! Acum aș
 vrea să nu-mi aduc aminte de nimic!

Lelia. Nu-ți mai face sânge rău! Se'ntâmplă, dragă, câți magistrați
 nu se înșeală! E simplu!

Tudorică. Da! E simplu... ca o lovitură de cuțit. Unde șade? Aș
 vrea să-l văd! Să-i ofer sprijinul meu.

Lelia. (pufnind de râs) Vasiliu? Cleveland! America!.. La cimitir!.

Tudorică. (îngrozit) Cum? S'a expatriat? A murit?

Lelia. După ce l'a părăsit Anușa... văzând că toată lume fuge
 de ei, a plecat în America... lucrător. Ultima oară a scris
 din Cleveland, din spital. Pe urmă i-au venit actele prin
 legăție.

Tudorică. (își duce mâna la frunte) Ah! Nefericiția inspirație ai avut
 să-mi spui toate astea!! Imi vâjâe capul! Și cum îmi vin
 în minte, toate acum! Cu o luciditate înspăimântătoare!
 Aș vrea să le uit și nu pot!

Lelia. Lasă-l păcatelor! O să vorbim toată noaptea despre el?

Tudorică. Așa i-a fost scris!

Tudorică. Manechin! Păpușe! Figurină!

Lelia. (*uimită*) Cine? Vasiliu?

Tudorică. Eu... eu nu Vasiliu. Eu!

Lelia. Asta-i nostim.

Tudorică. Nu-i nimic nostim! E o revelație lugubră, tristă, de o infinită tristețe! Cine ar fi crezut-o! Ani de zile și-a plimbat durerea prin lume un om sfârâmat de mine, desființat, trecut prin fișele penitenciarului... Și 'n tot acest interval eu am înaintat în grade și considerație... sunt cunoscut, apreciat și petrec ca un rege întemeiat pe numele și reputația de atunci!! Ah! Mi-e scârbă!!

Lelia. Cum dragă? Ești impresionat serios, ori vrei să glumești? Ia lasă-l în pace! Imi strici cheful. Morții cu morți și vii cu vii.

Tudorică. (*fără a o asculta, obsedat*) Când mă gândesc că dinlene profesională l'am executat așa de ușor... Mi-e rușine îți spun cinstit. Uite! simt așa ușor... un fior care mă sguide!

Lelia; Ai isprăvit?

Tudorică. E îngrijitor. Tu nu poți înțelege, ce înseamnă asta? Să trăiești o viață cu convingerea că ești un om cu conștiința curată, și să afli în împrejurări ciudate ca astea, în timpul unei petreceri, că ai pe suflet viața unui om... că a chinuit și osândit un om slab... un suflet ars, dogorât de patime... care n'a știut să-ți reziste măcar. (*Din culise se aud lăutarii, sgomote, strigăte vesele*). Imi face rău veselia lor! Imi face rău!! (*o pauză*).

Lelia. Te-ai liniștit?

Tudorică Da!? M'am liniștit (*ironic cu un calm aparent*) Da!.. E o plăcere!.. O frumusețe! Ne răsfătam tot timpul în credința că tot ce facem e mare.. folositor.. grandios.. Conducem o lume.. până când într'o zi.. un lucru de mirare.. o întâlnire curioasă.. nevisată.. împinsă ca de o mână nevăzută.. ne strecoară sub ochi oglinda.. că să ne vedem caricatura sufletului.. O pocitanie pe care o respingem.

Lelia Doamne Sfinte!! Ce greșeală am făcut. Dar nu merită.. omul ăla..

Tudorică. Oh firește! Atâta atenție din partea mea! Marele și distinsul jurist! Un manechin pe care hazardul a încercat o robă o figurină cum sunt atâtea în vitrina Palatului de Justiție... din aceea care privesc cu ochii de sticlă... conflictele atât de delicate ale vieții (*își șterge o lacrimă*).

Lelia. (*în culmea uimirei*) Ei! La asta nu mă așteptam. Ești exagerat dragul meu! Vrei să-l jelești?

Tudorică. Nu! Te rog... Nu te supăra... Sunt sigur că mă crezi nebun. Dar fără să vreau mi-a picat o lacrimă... de mila lui.. a omului ăla care a fost jucăria meseriei, a tristei mele meserii.

Lelia. Tudore! Vino-ți în fire, omule! Ai băut prea mult.

Tudorică. ...Și împrejurările în care mă găsesc... masa asta.. sticlele.. băutura îmi insultă mândria... o înjosesc.

- Lelia.** Tudorică ! Ești ridicul !
- Tudorică.** (*abătut se scoală*), Da ! văd ! și eu ! Trebuie să mă reculeg. Altfel a fi o impietate. Ar fi spovedania unei păreri de rău cinstită, făcută într'o cârciumă.. dar nu mai sunt stăpân pe nervii mei ! Mintea parcă-mi fuge ! Simt un gol în suflet !
- Lelia.** Dacă știam, nu-ți mai spuneam !
- Tudorică.** Nu ! nu ! trebuia să aflu ! Azi sau mâine trebuia să știu și eu cine sunt, cât prețesc în realitate. Și ideea că e pur și simplu întristarea unui bețiv.. locul unde mi-ai povestit.. îmi apar ca un sarcasm... o amară ironie a soartei față de greșala ireparabilă al cărui autor sunt eu vinovat fără scuză căci aveam totul la dispoziție : agenți, poliție și timp.. timp destul ca să fac dreptate, nu paradă. Dar cum era s'o fac ? Pentru mine *Omul*. n'a existat ! Am avut spețe, categorii, cutiuțe, rafturi, și căutam pripit să văd mai repede eticheta. În această spițerie a Palatului de Justiție, unde dreptatea se dă cu lingurița și costă așa de scump într'o zi am greșit borcanul. În loc de chinină am servit clientului arsenic și bietul om a dat ochii peste cap (*cu dispreț*) Ce are a face ? Am greșit. Ei și ? Omor prin imprudență ! Cine să mă condamne ? Din groapă.. nu vin reclamații. Mi-e silă ! Sună te rog să-mi aducă un pahar cu apă.
- Lelia.** Lasă dragă !.. Te servesc eu ! Să nu te vadă chelnerul ! Și-ar închipui că ai înebunit. Aici nu plânge nimeni. Mai rar.. așa câte o doamnă care își prinde bărbatul ! (*îi dă apă*) Pofftim ! bea și fii cuminte.
- Tudorică.** (*foarte abătut*) Mulțumesc !
- Lelia.** Știi ceva ? Mi-a venit o idee. Haide acasă ! e și târziu (*se uită la ceas*) Cum trece vremea ! Ne abatem pe la casă, plătim și mergem.
- Tudorică.** Unde ?
- Lelia.** La mine acasă.. în Polonă.. să vezi ce draguț am.
- Tudorică.** Nu ! Nu merg ! Mă simt ostenit.. abătut.. Mi-e capul greu.. Aș vrea să mă odihnesc.
- Lelia.** (*jignită*) Da ? Cum vrei, dragul meu.. Nu insist ! Unde mi-e pălăria ? Dar știi ce idee stupidă a avut Elvira să-mi vorbească de d-ta !
- Tudorică.** (*stânjenit*) Te rog să mă ierți ! Vezi bine în ce halsunt ! sunt anumite stări sufletești..
- Lelia.** Nu am nevoie de scuze..
- Tudorică.** Imi dai voie să te conduc ? Iți ofer automobilul meu Vine să mă ia pe urmă.
- Lelia.** (*furioasă*) Nu ! Mulțumesc ! Cunosc drumul ! Mantoul ! Te rog dă-mi mantoul. Așa ! Mănușile ! Mersi ! (*făcând o ultimă încercare*) Ah ! Ia vezi.. te rog.. aici.. gulerul așează-mi-l bine sub mantou. (*așteaptă să vadă ce se întâmplă, apoi*) Mersi, Domnule.
- Tudorică.** L'am așezat !
- Lelia.** Eu știu că nu mi-am pierdut dispoziția ! Din contră ! Și

dacă mai iau ceva aer.. sunt tocmai bine. Noapte bună domnule!

Tudorică. Noapte bună! *Din depărtare se aud lăutarii cântând „Canta per me” și vocea caldă pătimașă a Leliei care prinzând acordurile îi acompaniază. Tudorică întoarce capul uimit și ascultă cu mult interes atras de vocea ei. O pauză. Se uită apoi spre ușe ca și când i-ar părea rău că a lăsat-o să plece. Se așează apoi la masă și cu capul între mâini rămâne scufundat pe gânduri.*

Lelia. *(revine în virful picioarelor îi cuprinde capul în mâini și îl sărută lung)* Prostule! vino să facem nani! prostule! *(Tudorică se scoală și o urmează).*

V. AL. JEAN

SALMONEU

— FRAGMENT —

Oprii quadriga...
 Punte de aramă,
 Boltită peste undele cărunte,
 Sta 'n fața mea—de mine ridicată.
 Și jos sub punte—
 Și jos în noapte
 Curgea Alpheu.

O, tu, Alpheu,
 Tu, călător sburdalnic,
 Tu, logoditul falnicei Elide!
 Regatul tău de unde rezezi.
 Cumplit mă farmecă
 Și mă ucide.
 În lumea ta tu ești un zeu,
 Alpheu pribeag,
 Dar ce sunt eu?

Prelung fior mă zgudui.
 Și 'n zare, munții 'n hohot greu
 Imi repetau:
 Dar ce sunt eu?
 A! Ce sunt eu?!
 Porniră roibii-alăturași
 Pe punte...

O clipă—
 Și un tunet greu,
 Un răcnet monstru de genuni,
 Născură puntea și quadriga.
 Arama roților de foc
 Și arama podului,
 Pe loc
 Născură tunetul.
 Iar eu
 Zvârleam cu foc în patru zări.

O, nemai pomenit extaz
 Al clipei când te simți un zeu!
 Am tunetul
 Și trăznetul,
 Puterea și orgoliul Lui;
 Iar brațul meu,
 Crescut mereu
 Cu torțe
 Noi,
 Improașcă schinteinde torțe:

...Și tunetul creștea mereu—
 Și trăznetele mele repezi
 Cumplita noapte-o străpungeau.
 Vuia văzduhul—și Alpheu
 Urla înebunit de clocot;
 Iar eu,
 Deasupra tuturor,
 Dam hohot!

Sunt Zeu!
 Sunt Dumnezeu!
 Sunt... Dar deodată,
 Din vârful nouratei bolți,
 Pornesc spre mine-aprinse sulți...
 Tunet nou,
 Un tunet care nu i al meu,
 Purcede copleşindu-mă...
 Săgeți de foc mă sfredelesc—
 În jurul meu se face gol...
 ...Mă prăvălesc!

VIRGILIU MOSCOVICI

Tăcere

Să nu vorbim nimic ca în altare
Și să ingenunchiem tăcuți sub lună...
În jurul frunții tale o cunună
Să împletească razele lunare.

Tu mâinile pios le împreună
Cu'n gest de rugăciune și iertare,
Și sufletele noastre ca o mare
Să murmure ușor după furtună.

Tăcere... Trece fericirea noastră,
O aripă de pasăre albastră,
Un strigăt de izbândă în pădure...

Inclină-ți fruntea tainic spre pământ
Și lasă încet tăcerea să ne fure
Și să renască 'n amândoi un sfânt...

Rugă

Dă-mi fericirea toata ce-ți-o cer
Și nu trezi în van un zeu în mine,
Când mâine poate iar furtuna vine
Și tu te duci și eu rămân stingher.

În suflet mi ai deschis un colț de cer
Și m'ai chemat în lumi tot mai senine
Dă-mi nesfârșitul dragostei divine,
Nu amăgirea clipelor ce pier.

Ia-mi teama ce pe suflet mi se lasă,
Ridică plumbul care mă apasă
Și dă-mi tot aurul iubirei tale...

Deschide-ți sufletul ca o grădină
Și lasă pe covoru-i de petale
Să-mi duc iubirea mea ca pe-o regină...

ION SÂN-GIORGIU

CRONICA LITERARA

Domnișoara din Str. Neptun

D. Aderca se sbuciumă de mult, căutându-și calea: versuri, schițe, cronici, polemici... Un veșnic răsvrătit. Parcă cecece face azi nu-i mai place mâine. Ironia îl întovărășește pretutindeni. Iși bate joc de toată lumea cu aceeași plăcere ca de sine însuși...

Domnișoara din Str. Neptun e primul popas mai de seamă în cariera literară atât de nervoasă a d-lui Aderca: o serie de schițe și o schiță de roman. Toată seria însă nu face nici pe departe cât schița de roman care a dat și titlul volumului.

În general d. Aderca se complăce în jonglerii spirituale. Boala artistismului îi încurcă dese ori inspirația. Obsedat de un raționalism ce degenerază repede în casualistică ieftenă, sacrifică lesne creația pe altarul șubred al subtilităților stilistice ori ideologice. Rezultatul: o sută de pagini de diverse construcții mărunte în care găsim orice, afară de oameni și viață, adică afară tocmai de cecece trebuie să dea arta creatoare. Aceasta nu înseamnă că multe din ele nu s'ar citi cu plăcere, înseamnă numai că nu-ți rămân în suflet și că, prin urmare, le lipsește trăinicia ca tuturor foiletoanelor efemere. Precum în lume ideea trăește numai prin intermediul omului, deasemenea și în artă ideea nu poate fi rodnică decât după ce ai creat oamenii prin mijlocirea cărora să se manifeste.

Un talent real vedește însă d. Aderca în «Domnișoara din Str. Neptun», adică talent creator. Aici sunt oameni și e viață. Trăește Păun Oproiu, trăește Nuța, și Lăpădatu, și Ciocan... Trăește și lumea dimprejurul lor, toată mahalaua... Scriitorul stăpânește viața și o reoglindește vie. Și, împreună cu lumea, trăește și ideea. Efectele orașului asupra săteanului care-și părăsește ogorul, se desprind din mersul povestirii, fără siluire, fără raționamente. Faptul, experiența zămislește ideile...

Compoziția e cam voluntară și abruptă. D. Aderca neglijează pe Păun Oproiu de dragul Nuței, deși «evoluția» tatălui ar fi tot atât de interesantă ca a fetei. Apoi, zăbovind prea mult cu Nuța, precipită finalul și o aruncă în «posesiunea» unei locomotive cu singura motivare de-a pune punct. Astfel «Domnișoara din Str. Neptun» apare lipsită de echilibru artistic. Poate că d. Aderca a căutat înadins disproporționarea subiectului spre a scăpa de banalitate, uitând însă că adevăratul talent nu e banal niciodată și că, prin urmare, nici d-sa n'ar risca să fie banal decât doar atunci când s'ar feri prea mult de banalitate.

L. REBREANU

CRONICA TEATRALĂ

Teatrul Regina Maria : UMBRA

de Dario Nicodemi

A doua piesă a lui Dario Nicodemi—*Refugiul* a fost prima—reprezentată de compania Bulandra—e și ea o dramă modernă, interesantă, cu o linie simplă și armonioasă, cu un conflict reliefat puternic și de un interes crescând în fiecare scenă.

Am avut cu ocazia *Refugiului*—pe care o socotim superioară—impresia dramei, cu adevărat modernă, singura care corespunde sufletului contemporan.

Problema pusă în *Refugiul* era intim-psihologică. Un artist care în izolarea voită și departe de femeea legitimă își căuta în *refugiul* său, fericirea de care depindea inspirația sa. *Refugiul* însă era în doi. Iubirea extraconjugală repara artistului forțele creatoare secătuite de mizeria căminului.

Problema e reluată cu ocazia *Umbrei*. Artistul nefericit și de data asta în căsnicie din cauza bolii soției—boală ce părea incurabilă—își creiază un al doilea refugiu în atelierul său de pictură în tovărășia unei prietene devotate. Acasă, în căminul legal nu-l mai atrăgea decât datoria față de bolnava care nu trăia decât cu nădejdea vindecării, pentru a-și recuceri soțul adorat.

Subiectele medicale au procurat și lui Dario Nicodemi o piesă. *Umbra* se desfășoară în jurul paraliziei de lungă durată a soției. Conflictul e puternic. Paraliza vindecându-se după șase ani, se pune problema limpede, încă dela primele scene; ce va face soțul? Se va reîntoarce el la soția care îi revine tot atât de întreagă trupește ca și mai înainte, sau va prefera legătura cea nouă cimentată de copilul ce i-l dă prietena cea credincioasă?

În câte-va linii se schițează problema întrecută. În *Refugiul* ne isbea acelaș dinamism minunat al piesei. Era vorba și acolo ca și aci de lucruri de interior sufletești, de lucruri ce pe alții i-ar împiedeca în dramă și i-ar sili să descrie, descriindu-se.

Dario Nicodemi are spiritul esențialmente dramatic.

Aceste toate taine nu sunt prinse decât în scăpărări de fulger: repezi și luminoase ca și el, toate resursele de suferință intimă se ciocnesc într-o scenă, culminează într'un act. Actul al doilea este o pildă de cum se brodează o tragedie mută, sufletească pe un fond dramatic.

Autorii noștri ar putea învăța multe dela Nicodemi. *Bătrânul* d-nei Hortensia Papadat-Bengescu ar putea fi și el retopit după un model asemuior.

Nu ne mai interesează atunci amănuntele psihiatrice dela cari pornește autorul: paraliza isterică datorită căreia se produce conflictul. Ea devine ceva exterior, aparține contingențelor din care se ridică suferința cea nouă pe urmele celei vechi și deplin încheiate.

Nu ne mai interesează nici criteriile etice cari privesc pe soțul pus în impasul de a nu ști să se decidă pentru una din cele două femei cari ambele l'au obligat puternic.

Nu ne interesează nici întrebarea dacă *Gérard* e un artist superior care avea nevoie să-și cruțe forțele creatoare căutându-și aiurea un cămin cald departe de casă care îi întunecă viața cu *umbra* durerii femeii legiuite.

În actul al treilea avem trei oameni, cari suferă și asta ne este deajuns. Trece dincolo de sfârșitul care poate nu mulțumește toate moralele. Resemnarea *Bertei* de a rămâne o *umbră* odihnitoare pentru oboselile viitoare ale lui *Gérard* care va trăi mai departe cu noua sa prietenă, trece ca un amănunt. Ea e un punct de repaus după un sbucium de 3 acte la care nu a fost moment să nu participe spectatorul.

Pornind dela un caz patologic, dezvoltându-l și dramatizându-l. Dario Nicodemi a mers mai departe, până dincolo de el, unde se găsește eternul omenesc, suferința.

În interpretare am întâlnit din nou pe d-na Gina Sandry. Confrății bine-voitori și mai ales interesați să-i fie bine-voitori îi spun că e o mare artistă. Nu joacă o singură dată fără să nu fie încărcată de laude. D-na Gina Sandry nu a câștigat—suntem siguri de părerea aceasta, dar poate și singuri sinceri—dela aceste critice mai mult de cât dela bunul d-sale simț făcut atent și de glasuri mai puțin măgulitoare.

Această artistă e incontestabil în progres. Am văzut-o pentru prima oară în *Refugiul*. Era—de nu ne înșelăm—debutul d-sale în Compania Bulandra. Promitea lucruri ce se puteau realiza. Avea însă un accent și mai ales o tărăgăneală în tot ce spunea. Unii afirmău că e școala mării tragedii franceze. Se poate. Constatăm o nepotrivire a tonului tragic în lucruri de nimic.

Corectându-și accentul l-a rămas totuși o atitudine extratragică. Ne aducem aminte în ultimul timp de comicul iruperilor sale dramatice din *Cocoșul negru*, de svâcnirile sale din *Hofii*. Ne-am putea scoborâ până la *imposibilul* tiradelor din *Prometeu*.

Un mare artist are măsură. D-na Gina Sandry s'a convins că-i lipsește. Fiecare rol dela un timp încoace însă dovedește o lăudabilă efortare de a și-o însuși.

Nu știu de ce dar—să ni se ierte figura—d-sa ne face impresia unui iepure de câmp, sperios. Când crezi că l'ai domolit, odată se aruncă svâcnind din brațele ce-l rețin prietenos, dar din cari se frământă năzuind în spațiu, spre ceva nevăzut, proptindu-se pe picioarele cele lungi pe cari totdeauna trebuie să i le ții strâns ca să nu-ți fugă deabinelea.

E oare *tragedia în stil mare* spre care se aruncă în drame mici ca dimensiuni dar adânci, cu toată intensitatea lor cum este și *Umbră*?

MIHAIL IORGULESCU

Teatrul Național : *Domnișoara Iulia* ; ELECTRA

Domnișoara Iulia, formidabila și uluitoarea „tragedie naturalistă“ a lui Strindberg, a fost un fericit prilej pentru revelarea unui excepțional talent dramatic: d-ra Dida Solomon. De vre-o zece ani încoace scena românească n'a avut norocul unei apariții atât de impetuos de promițătoare.

Înălțută, sveltă, mlădioasă, d-ra Dida Solomon vine cu un belșug neobișnuit de calități. Are glas metalic, straniu la început și curând cuceritor, expresiv, vibrant. Sacadează puțin replicile cu nervozitatea izvorâtă din stăpânirea unui temperament viguros. În clipele de tensiune dramatică vocea se înduioșează, înmuiată parcă de sfâșieri sufletești. Gesticulația și mimica merg paralel cu inflexiunile glasului, subliniind, apăsând, oprind sau definitivând intențiile. Pe figura frământată, în ochi mari se exteriorizează fără nici un artificiu toată progresiunea mișcărilor sufletești, dela cochetăria copilărească până la tragicul și imperativul gând al morții... O siguranță uimitoare face pe tână debutantă să pară o artistă desăvârșită, născută parcă pe scenă. De aceea domină repede. Nu joacă, ci trăește un crâmpeli de viață, sinceră, ca și când nici n'ar fi în fața publicului.

Desigur că asemenea rezultate se datoresc și unei munci serioase, ajutată de o inteligență artistică remarcabilă. Ceeace înseamnă că avem de-a face cu un talent înzestrat cu stăruința necesară artistului de mare valoare. Teatrul românesc simțea mult lipsa unei artiste dramatice puternice și muncitoare. D-ra Dida Solomon e deci cu atât mai binevenită...

Electra poetului german Hugo von Hoffmansthal, păstrând cadrul și acțiunea clasică, urmărește doar modernizarea sufletească a personajilor. Modernizarea reușește așa de mult că în cele din urmă *Electra* sa pare mai curând o isterică decât o eroină tragică.

Electra aceasta a servit direcțiunii Teatrului Național pentru introducerea montărilor „occidentale“. De aceea a însărcinat cu „occidentalizarea“ montării pe un pictor oriental care, fără a ține seama că în *Electra* e vorba de Greci, a desenat niște costume fisticții după cunoscute cărți de povești rusești. Grație acestei „occidentalizări“ am avut un Oreste în costum portocaliu de Făt-Frumos moscovit, o Clytemnestra înzordonată și multicoloră ca o cântăreață de varieteu în port național rusesc, apoi sclave în șalvari și cu picioarele goale, bucătari în haine și pălărie chinezești, etc. E cam mult. Sub pretext de modernizare nu se poate îngădui bătaia de joc, mai ales când e vorba de personajii clasice. Oamenii din *Electra* trebuie să știm cum se îmbrăcau, de vreme ce *Iliada* și *Odisea* sânt la îndemâna oricui, fără să mai pomenim alte nenumărate izvoare de documentare. Ceea ce a făcut d. Pojedaeff e tocmai ca și când am îmbrăca pe sfinții lui Ștefan cel Mare în hainele trogloditilor d-lui Eftimiu, argumentând că nu cunoaștem stilul epocii... Pitorescul se poate obține și fără a nesocoti înseși temeliile caracteristice exterioare ale operei dramatice.

Costumele din *Electra* se vor putea utiliza cu folos cel mult la o eventuală și nedorită reluare a feerici *Ali-Baba* sau la vre-un balet al Operei...

Nici decorul nu se înțelege ce anume vrea să reprezinte? Dacă-i curte, de ce e acoperită? Dacă poarta chinezească dă afară, unde duce scara și ce rost are?

Punerea în scenă însă e vie și mlădioasă și subliniază mai expresiv modernismul acestei *Electre* decât toate „occidentalizările” costumelor. D. Dumitrescu-Bumbești, care a realizat aceasta, dovedește serioase calități de regisor și merită toată atenția.

L. REBREANU

SBURĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÂNALĂ

TABLA DE MATERIE

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Anul II, No. 27—52

POEZII

<i>Aderca, F.</i> —Murmur — — — — 42	<i>Narli, C.</i> —Ispita — — — — — 12
Medievală — — — — — 163	Sonet florentin — — — — — 75
Cântec vesel de dimineață — 218	Reinviere — — — — — 212
Nocturne — — — — — 332	Ora mută — — — — — 348
<i>Buzdugan, I.</i> —Pumnalul — — — 139	<i>N. M. Nigrim.</i> —Sonet — — — — 387
<i>Celarianu, Mihail.</i> —Și Dumnezeu	<i>Nenișescu, Ștefan I.</i> —Iarna — 147
ceru iertare — — — — — 164	<i>Petrescu, Camil.</i> —Marș greu — 3
Noaptea n' furtună — — — — — 233	Versuri pentru ziua de atac — 6
Parcul mort — — — — — 252	Patrula — — — — — 20
Ploaia — — — — — 268	Çadavrul — — — — — 83
Copac pe deal — — — — — 311	Trecutul — — — — — 131
Râsul — — — — — 356	Luna — — — — — 199
Ploaia n' grădină — — — — — 391	<i>Protopopescu, Dragoș.</i> —Versuri
<i>Daș, L.</i> —Vilanela Pajului — — 187	pentru lucruri mici — — — — 180
<i>Dinu, E.</i> —Omphala — — — — — 41	Strofe dela Nord — — — — — 314
<i>Farago, Elena.</i> —Pornea o barcă	Pastel — — — — — 354
verde — — — — — 35	<i>Rally, Al.</i> —Unei colege — — — 362
Un Crist își începe vecia — 298	Voaleta — — — — — 362
Pactul renunțării — — — — — 340	Aquarelă — — — — — 363
<i>Ignotus.</i> —Tripticul zilei — — — 169	La curs — — — — — 363
<i>Iorgulescu, M.</i> —Oedipla Colonos 222	<i>Romanescu, Marcel N.</i> —Copilărie,
<i>Luca, B.</i> —Unei file albe — — — 108	haină albă — — — — — 276
<i>Moscovici, Virgiliu.</i> —Volubilis— 146	<i>Roftcă, G.</i> —Doi ochi fineri — — 51
Clopotul — — — — — 313	In urma razelor — — — — — 116
Salmoneu — — — — — 413	Când Venus a vrut să biruiască 155
In ceață — — — — — 336	Pedeapsa lutului — — — — — 243

In liniștea nopții — — — —	307	Orașe mici — — — —	60
Tristețea fericirii — — — —	324	Robia trecutului — — — —	67
Senină undă lină — — — —	387	Căminul meu — — — —	99
<i>Sân-Giorgiu, Al.</i> —Fantazie erotică	91	Fatum — — — —	117
Trupului tău — — — —	185	Sonetul — — — —	168
Canfilene — — — —	250	Sensație — — — —	168
Sonete erotice — — — —	317	Inelele — — — —	181
Năluca — — — —	335	Cupe — — — —	205
Beție — — — —	335	Neliniște — — — —	234
Euridice — — — —	361	Din prag — — — —	311
Stelele — — — —	361	Ispită — — — —	333
Tăcere — — — —	415	Impresie — — — —	371
Rugă — — — —	415	În larguri trec cântând — —	371
<i>Scurtu, Alexandrina.</i> —Joc — — —	107	Visul mării — — — —	372
Mi-e dor de casă — — — —	211	Un strop — — — —	362
Metempsicoză — — — —	234	<i>Stamatiad, Al. T.</i> —Intunec — —	19
Priveam cântând — — — —	252	Singur — — — —	66
Omul — — — —	333	Poema morții — — — —	260
Cântă clopotele — — — —	405	Amurg — — — —	347
<i>Silviu, G.</i> —Dumnezeire — — —	265	Poema primăverii — — — —	404
Atelierul — — — —	380	<i>Umbră, Ada.</i> —Pastel — — — —	156
<i>Soare, Alice.</i> —In amintirea mea	59	<i>Valerian, I.</i> —Carăvana — — —	187
Copilul — — — —	59	<i>Vianu, T.</i> —Ape și munși — — —	262
Apostrofa — — — —	60		

NUVELE, SCHIȚE, POVESTIRI, ETC.

<i>Aderca, F.</i> —In orașele mici — — —	508	<i>Lovinescu, E.</i> —Lulă — — — —	27
<i>Bilciurescu, Al.</i> —Cerșetorii — — —	348	<i>Marino-Moscu, Costanța.</i> —Iedera	310
<i>Brăescu, Maiorul Gheorghe.</i> —O		<i>Nigrim, N. M.</i> —Sărmana inimă	312
comedie tragică — — — —	36	<i>Ortiz, Ramiro.</i> —Plecarea dela	
Pricopsitul — — — —	165	„banchet” — — — —	
Răsvrățita — — — —	182	Din caetele mele rusești	219, 235
Rugăciune — — — —	206	<i>Papadat-Bengescu, Hortensia.</i> —	
O carieră — — — —	227	Strada — — — —	52
O audiență la Ministerul de		Dascălul Gore dela Sf. Vineri	
Războiu — — — —	263	100, 118	
Dureri mărunte — — — —	331	Cucoana Ileana — — — —	201, 212
Soldații noștri — — — —	378	Călătoarea — — — —	325, 341, 357, 373
<i>Dauș, L.</i> —Spre boerire — — — —	86	<i>Peltz, I.</i> —Șirag — — — —	138
Crima — — — —	148	Cinematograful vechiu — — —	315
<i>Dragoslav, I.</i> —O farsă — — — —	244	Poeme biblice — — — —	354
<i>Farago, Elena.</i> —Eternul abis — — —	68	<i>Popescu-Telega Al.</i> —Călătorul	140
<i>Igena Flora</i> Conu Costică — — —	395	O scrisoare — — — —	266
<i>Jean, V. Al.</i> —Nodul gordian, co-		<i>Sion, Iza.</i> —Căsuța cu suspin — —	299
medie într'un act — — — —	277	<i>Theodorian, Caton.</i> —Un nuntaș	8
Lacrima, comedie într'un act	388,406		

EPILOGURI

<i>Lovinescu, E.</i> —Rotică — — — —	1	Scrisoarea deschisă d-lui direc-	
Amurgul eroilor — — — —	17	tor general al teatrelor — — —	225
Literatura d-lui Camil Petrescu	35	Bătrânul — — — —	289, 305
L. Rebreanu — — — —	49, 65, 81, 97	Literatura și viața — — — —	321, 337, 353
Vissarion — — — —	113, 129	Maiorul Brăescu — — — —	385,401
O pagină uitată — — — —	145	<i>Petrovici, I.</i> —Evoluția lui Cața-	
Alexandru Macedonski	162, 241,	vencu — — — —	369
267, 274		<i>Vianu, Tudor.</i> —Alexandru Mace-	
Note în marginea Regelui Lear	177	donski — — — —	195
Asachi — — — —	209		

C R O N I C I

CRONICI LITERARE

<i>Bascovici, Șerban.</i> — Revolte și răstigniri — — — — —	170
<i>Gerota, Const.</i> — Un călător en- glez despre Români — — —	31
Șoaptele amurgului — — — —	125
La sensibilitate individualiste —	156
<i>Călugăru, I.</i> — Fericirea celorlalți	207
<i>Iorgulescu, Mihail.</i> — Poetul Mi- hail Săulescu — — — — —	92
Maiorul Gheorghe Brăescu —	364
<i>Lovinescu, E.</i> — În marginea lui Caragiale — — — — —	269
<i>Moscovici, Virgiliu</i> — Alexandru Macedonski — — — — —	109
<i>Nanu, D.</i> — Doinele mele, Flori de lut — — — — —	143
<i>Ortiz, Ramiro.</i> — Carducci 24,43,61,76	
<i>Popescu-Telega, Al.</i> — Taina lui Greco și a lui Cervantes 190	
<i>Rebreanu, L.</i> — Domnișoara din Str. Neptun — — — — —	416
<i>Sân-Giorgiu, Ion.</i> — O descoperire literară — — — — —	238
Literatura comparată — — — —	253

CRONICA IDEILOR

<i>Gerota, Const.</i> — Politica de vorbe și omul politic — — — — —	223
Les grands hommes — — — — —	365
<i>Popescu-Telega, Al.</i> — Osândirea romantismului — — — — —	173

CRONICI TEATRALE

<i>Iorgulescu, Mihail.</i> — Banii — — —	47
Vlaicu-Vodă — — — — —	111
Trecutul — — — — —	127
Hoții — — — — —	188
Ciocolătiera — — — — —	319
Vătul fericii — — — — —	336
Samarul lui Moș Martin — — —	367
Umbră — — — — —	
<i>Jean, V. Al.</i> — Bătrânul — — — —	296
<i>Lovinescu, E.</i> — Samson — — — —	13
Cain — — — — —	160
În marginea lui John Gabriel Borkmann — — — — —	255
Nodul gordian — — — — —	288
Sorana — — — — —	318
<i>Nanu, D.</i> — Bătrânul — — — — —	294
<i>Narby, C.</i> — Bătrânul — — — — —	383
<i>Papadat-Bengescu, Hortensia.</i> — Cafenea mică — — — — —	271
<i>Rebreanu, L.</i> — Tatăl — — — — —	14
Un faliment — — — — —	79
Domnul notar — — — — —	94
Pleacă berzele și Lulu Popescu	175
Bătrânul — — — — —	291
Un dușman al poporului — — —	349
Onoarea — — — — —	383
Sonata Umbrelor — — — — —	399
Tandrețe — — — — —	393
Electra — — — — —	419
D-ra Iulia — — — — —	419

INSEMNĂRI

<i>J. C.</i> — Păcatul rabinului — — —	16
<i>M. C.</i> — Societatea criticilor — —	16
<i>S.</i> — Expoziția d-rei Maricica Vrabie — — — — —	32
Souvenirs entomologiques — — —	240
Comemorarea lui Baudelaire — —	240
<i>V. M.</i> — Frontul roșu — — — — —	128
Italo-Romeno — — — — —	128

